

Osnovna škola	Klinča Sela
Nastavni predmet	Katolički vjeronauk
Vjeroučitelj	Josip Kunac, <i>prof.</i>
Razredni odjel	8.
Redni broj pripreme	14.
Nastavna cjelina / tema	II. ČEŽNJA ZA BOGOM
Nastavna jedinica / podtema	5. Fenomen religioznih pokreta

Odgojno-obrazovni ishodi učenja:

OŠ KV A.8.3. Učenik razlikuje oznake istinske religioznosti od krivih oblika religioznosti.

OŠ KV A.8.3. Učenik istražuje posljedice krivih oblika religioznosti.

Ključni pojmovi	religiozni pokret; sljedba; pripadnost; sloboda; manipulacija; prosuđivanje; plodovi
Središnje / problemsko pitanje	Kako prosuđujemo religioznu ponudu uz poštovanje slobode i dostojanstva ljudi?
Oblici rada	individualni rad, rad u paru, rad u skupinama i zajednički rad
Nastavne metode	analiza tvrdnji, istraživanje teksta, biblijsko prosuđivanje, vrednovanje izvora, rješavanje problemskih situacija
Nastavna sredstva i pomagala	Ukorak s Isusom, str. 39–40; RB, str. 29–30; Biblija; bilježnica; radni predlošci; računalo i projektor za izborne medijske sadržaje.
Međupredmetne teme	osr B.3.2. Razvija komunikacijske kompetencije i uvažavajuće odnose s drugima. uku A.3.4. Učenik kritički promišlja i vrednuje ideje uz podršku učitelja.
Korelacija	Hrvatski jezik: OŠ HJ A.8.1. – argumentirani razgovor; OŠ HJ A.8.3. – čitanje i prosuđivanje značenja teksta.

Vrednovanje:

Vrednovanje za učenje: Vjeroučitelj će pratiti razlikuju li učenici religijsku različitost od konkretnih oblika prisile i mogu li posljedice potkrijepiti primjerom.

Vrednovanje kao učenje: Učenici će procijeniti mogu li navesti izvor tvrdnje i obrazložiti prosudbu bez etiketiranja.

Vrednovanje naučenoga: Brojčano ocjenjivanje nije predviđeno.

TIJEK NASTAVNOGA SATA

I. UVODNI DIO – PITAJ (8 min)

Uvodna molitva:

Oče naš...

ili:

Bože, Ti poznaješ našu čežnju za pripadanjem i smislom. Daj nam razboritost u odlukama, slobodu za istinu i poštovanje prema svakomu čovjeku. Pomozi nam prepoznati dobro i potražiti pomoć kada se suočimo s pritiskom. Amen.

Alternativa: „Po njihovim ćete ih plodovima prepoznati.“ (Mt 7,16)

Učenici će ostati nekoliko trenutaka u tišini. Poticaj za razmišljanje: Koji postupci pokazuju da se poštuju čovjekovo dostojanstvo i sloboda?

Povezivanje s prethodnim satom / pregled domaće zadaće:

Učenici će vjeroučitelju dati na uvid domaću zadaću s prethodnoga susreta:

„Učenici će riješiti ili dovršiti zadatke u RB, str. 28.“

Ili:

„Učenici će napisati zamišljeni razgovor vjernika i osobe koja ne vjeruje u šest replika. Uključit će jedno iskreno pitanje, obrazložen odgovor i jasan znak međusobnoga poštovanja.“

Razgovor

- Kako ćemo razgovarati s osobama čija se uvjerenja razlikuju od naših? (Slušanjem, obrazloženjem vlastitoga stava i poštovanjem slobode.)

Motivacija:

Učenici će pročitati razgovor iz udžbenika i u paru odvojiti ono što govornici tvrde od onoga što je stvarno potkrijepljeno. Na kartici će zapisati jedno pitanje koje bi postavili prije zaključivanja.

GLASINA ILI PROVJERENA TVRDNJA?

„Jesi li čula što se dogodilo s Ritom? Ne mogu vjerovati! Navodno je upala u neku sektu. Ne znam točno koju, a kako ću znati kad ih u Hrvatskoj ima osam stotina!“

„Primijetila sam da se u posljednje vrijeme povukla u sebe, postala je poput robota, bez emocija, zaleđena... Vidjela sam da ima i tetovažu, nešto poput crne ruže okrenute naopako. Bojim se da je ta sekta opasna!“

Razgovor iz udžbenika, str. 39; polazište za provjeru tvrdnji.

Razgovor

- Kojim pojmom u razgovoru se prikazuje opasnost? (Pojmom "sekta".)
- Što bi po vama označavao taj pojam "sekta"?

Početni stav: Učenici će na ljestvici 1–5 označiti koliko se slažu s tvrdnjom „Dovoljno je čuti naziv skupine da znamo kakvi su njezini članovi“. Na kraju će obrazložiti eventualnu promjenu.

„Dovoljno je čuti naziv skupine da znamo kakvi su njezini članovi“. 1-5

Najava teme i središnjega pitanja:

Učenici će zapisati naslov „Fenomen religioznih pokreta“. Upoznat će udžbeničku podjelu religioznih pokreta i kriterije za prosuđivanje konkretnih postupaka.

Kako prosuđujemo religioznu ponudu uz poštovanje slobode i dostojanstva ljudi?

II. SREDIŠNJI DIO – ISTRAŽI I PROSUDI (27 min)

Napomena o izboru aktivnosti: Aktivnosti su prijedlozi i mogućnosti izbora. Nije predviđeno sve provesti u jednom satu. Vjeroučitelj će birati prema ishodima, vremenu, osobitostima razreda, opremi i potrebama učenika. Dva načina obrade u Aktivnosti 1 međusobne su alternative.

Aktivnost 1: Filter pouzdane i slobodne odluke (rad u skupinama – istraživačke uloge, 14 minuta)

Učenici će pročitati glavni tekst „Fenomen religioznih pokreta“, udžbenik, str. 39–40, s podnaslovom „Bijeg od stvarnosti?“. U svakoj će skupini podijeliti uloge: tragatelji za pojmovima, razlozima privlačnosti i posljedicama pritiska. Svaka će skupina izdvojiti po jedan zaključak za svaki redak i provjeriti je li tvrdnja opisana kao mogućnost ili se neopravdano pripisuje svima.

Moguće rješenje: Religiozni pokreti imaju različita podrijetla i oblike. Udžbenička podjela razlikuje kršćansko i istočnjačko podrijetlo te skupine vezane uz okultizam i sotonizam; nije iscrpna klasifikacija. Ljude mogu privući potraga za smislom, pripadanje i obećanje rješenja. Prisila, izolacija i iskorištavanje štete slobodi i odnosima, ali se ne pripisuju svim pokretima ili članovima.

Radni predložak:

Uloge: tragatelji za pojmovima, razlozima privlačnosti i posljedicama pritiska.

ISTRAŽUJEMO	ZAKLJUČAK U PARU
Što označava pojam religiozni pokret?	

Zašto ljudi traže novu zajednicu?	
Koje postupke treba kritički prosuditi?	
Kakve posljedice ima prisila?	

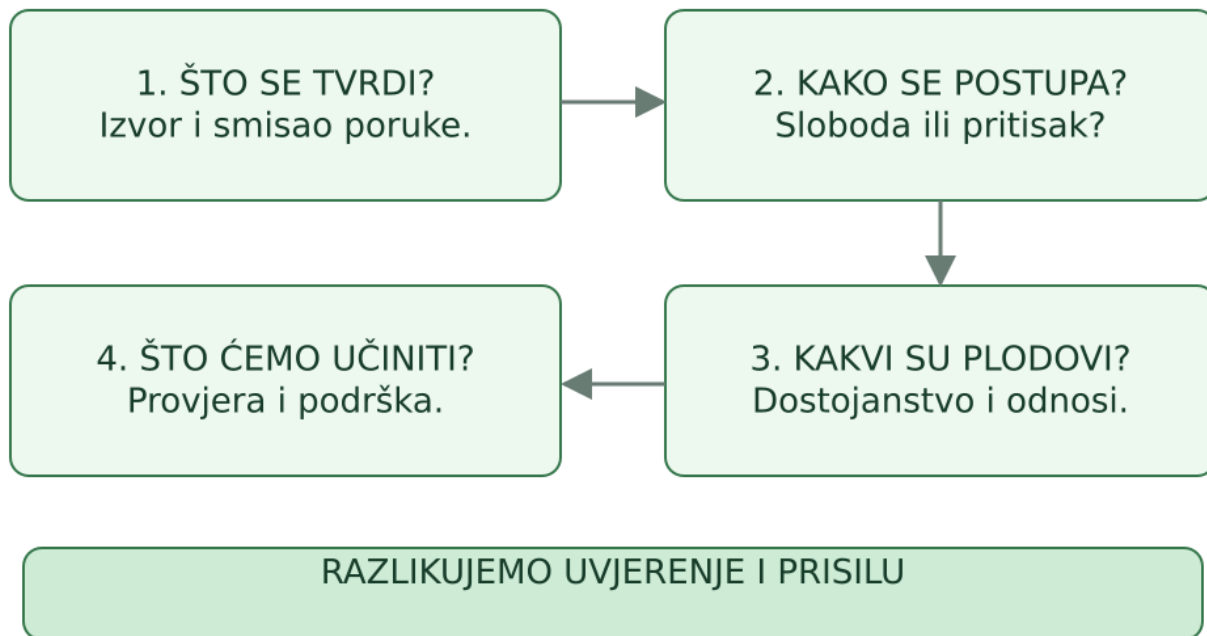
Ili: **klasična obrada** (individualni rad i zajednički razgovor, 14 minuta)

a) Učenici će pročitati glavni tekst „Fenomen religioznih pokreta“, udžbenik, str. 39–40, po odlomcima. Nakon čitanja oblikovat će usmene odgovore, a u bilježnicu će izdvojiti ključne pojmove. Vjeroučitelj će povezati odgovore istom shemom i teološkim sidrom.

Razgovor

- Koju podjelu donosi udžbenik? (Pokreti kršćanskoga i istočnjačkoga podrijetla te skupine povezane s okultizmom i sotonizmom.)
- Zašto poštujemo potrebu za pripadanjem? (To je stvarna ljudska potreba koja može potaknuti traženje smisla i zajednice.)
- Kako razlikujemo različito vjerovanje od manipulacije? (Različito vjerovanje nije samo po sebi prisila; manipulaciju prepoznamo po konkretnim postupcima obmane, pritiska i iskorištavanja.)
- Što znači prosuđivati po plodovima? (Provjeriti vode li konkretna djela istini, odgovornosti, ljubavi i poštovanju slobode.)

Shematski prikaz i ključni naglasci:

Teološko sidro: Kršćanska vjera čuva slobodu savjesti i dostojanstvo svake osobe. Evanđeoski poziv na prosuđivanje po plodovima traži odgovornost za stvarne postupke. Manipulacija se ne opravdava religijom; različitost vjere sama po sebi nije dokaz manipulacije. Katolici će svoju vjeru produbljivati i razgovarati s drugima s poštovanjem. Usp. Mt 7,15–20; Dignitatis humanae 2.

b) Učenici će pogledati videozapis „U Hrvatskoj djeluje sve više sekta, a najviše vrbuje mlade“, 4:32; Izvor: net.hr.

[klikni ovdje - poveznica](#)

Razgovor

- Koja je tvrdnja potkrijepljena konkretnim primjerom, a koja je opća? (Učenici će navesti točan prizor ili iskaz; opće tvrdnje traže dodatne izvore.)
- Možete li iz pojedinačnoga primjera zaključiti isto o svim članovima drugih zajednica? (Ne; zaključak mora odgovarati opsegu dokaza.)

Aktivnost 2: Istočne tradicije (rad u skupinama – usporedba prikaza, 7 minuta)

Učenici će pročitati tablične navode iz udžbenika. Usporedit će ih s pojašnjenjem i izdvojiti dvije tvrdnje koje ih iznenađuju. Hinduizam i budizam razlikovat će od kasnijih pokreta koji iz njih crpe nadahnuće.

Moguće rješenje: Budizam je religijska tradicija, a ne „neprava religija“. Hinduizam je raznolik: svi hindusi nisu vegetarijanci niti imaju isto shvaćanje božanskoga. Brahman i Brahma nisu isti pojam.

Izdvojiti dvije tvrdnje koje iznenađuju.

VELIKE ISTOČNJAČKE RELIGIJE – HINDUIZAM

- prema broju članova, treća religija u svijetu
- Bog im je Brahman, jedini i neosobni
- Brahman uzima lik boga Brahme da bi stvorio svijet, lik boga Višne da bi ga uzdržavao i boga Šive da bi ga razorio
- Bog se nalazi u svakoj stvari, prirodi i životinji (panteizam)
- prakticiraju jogu
- posebno štiju kravu
- redovito su vegetarijanci
- vjeruju u reinkarnaciju
- spaljuju mrtvace

Navodi iz tablice, udžbenik, str. 40.

VELIKE ISTOČNJAČKE RELIGIJE – BUDIZAM

- nije prava religija, nego više filozofija proistekla iz hinduizma
- utemeljitelj je Siddharta Gautama (Buda)
- vjeruju u reinkarnaciju i zakon karme
- ne oslanjaju se na božanstvo, nego na vlastito spasenje
- cilj je postizanje nirvane (utrnuće svih želja koje su izvor patnje)

Navodi iz tablice, udžbenik, str. 40.

Napomena za vjeroučitelja: Pojašnjenje: hinduizam obuhvaća različite škole i oblike štovanja. Brahman je pojam krajnje stvarnosti, a Brahma ime božanstva; vegetarijanstvo nije univerzalna praksa. Budizam je svjetska religijska tradicija s različitim školama. Budističko ponovno rođenje nije jednostavno jednako hinduističkom učenju o trajnom sebstvu. Tablica će poslužiti za uvod, ne za konačan opis svih pripadnika.

Aktivnost 3: Što znamo, a što pretpostavljamo? (rad u paru – provjera glasine, 4 minuta)

Učenici će se vratiti razgovoru o Riti i napisati dvije neopravdane pretpostavke te jedno brižno pitanje koje ne sadrži optužbu.

Moguće rješenje: Tetovaža i povučenost ne dokazuju pripadnost opasnoj skupini. Brižno pitanje: „Primjećujemo da ste tiši; želite li razgovarati ili vam možemo nekako pomoći?“

Radni predložak:

PRETPOSTAVKA	BRIŽNO PITANJE

Aktivnost 4: Naziv i njegovo značenje (zajednički rad – jezična preciznost, 4 minuta)

Učenici će pročitati izdvojeni udžbenički tekst i preoblikovati jednu uvredljivu etiketu u neutralan opis zajednice i njezina učenja.

Moguće rješenje: Umjesto uvrede „sektaši“ navest ćemo točan naziv zajednice i konkretno učenje koje uspoređujemo.

Preoblikovati jednu uvredljivu etiketu u neutralan opis zajednice i njezina učenja.

RELIGIOZNI POKRET
Nekada je Crkva sve nove religiozne pokrete nazivala sektama. Danas se zbog negativnog prizvuka taj naziv izbjegava i koristi izraz religiozni pokret.
Izdvojeni tekst iz udžbenika, str. 39.

Aktivnost 5: Potreba i obećanje (rad u skupinama – povezivanje, 5 minuta)

Učenici će povezati ljudsku potrebu s obećanjem koje joj se nudi. Uz svaki će primjer napisati što treba provjeriti prije prihvaćanja ponude.

Moguće rješenje: Potreba za pripadanjem: provjeriti poštuju li se odnosi izvan skupine. Potraga za smislom: provjeriti učenje i dopušta li se postavljanje pitanja.

Radni predložak:

POTREBA	ŠTO ĆEMO PROVJERITI?
Pripadanje	
Smisao života	

Pomoć u teškoći

Aktivnost 6: Po plodovima (rad u paru – biblijsko prosuđivanje, 5 minuta)

Učenici će pročitati Mt 7 i izdvojiti sliku i njezinu poruku. Navest će dva konkretna dobra ploda i dva postupka kojima bi trebalo postaviti granicu.

Moguće rješenje: Dobri plodovi: istinoljubivost i slobodna pomoć. Neprihvatljivi postupci: ucjena i iskorištavanje. O osobi ne sudimo prema odjeći ili glasinama.

Izdvojiti sliku i njezinu poruku.

Navesti dva konkretna dobra ploda i dva postupka kojima bi trebalo postaviti granicu.

PO PLODOVIMA ĆETE IH PREPOZNATI

»Čuvajte se lažnih proroka koji dolaze k vama u ovčjem odijelu, a iznutra su vuci grabežljivi. Po njihovim ćete ih plodovima prepoznati. Bere li se s trnja grožđe ili s bodljike smokve? Tako svako dobro stablo rađa dobrim plodovima, a nevaljalo stablo rađa plodovima zlim. Ne može dobro stablo donijeti zlih plodova niti nevaljalo stablo dobrih plodova. Svako stablo koje ne rađa dobrim plodom siječe se i u oganj baca. Dakle: po plodovima ćete ih njihovim prepoznati.«

Mt 7,15–20; udžbenik, str. 40.

Razgovor

- Na što Isus usmjerava pozornost: izgled ili plodove? (Na plodove, odnosno stvarna djela i posljedice.)

Aktivnost 7: Statistika (individualni rad – provjera podatka, 4 minuta)

Učenici će pročitati statistički navod i raspraviti koje posljedice sekte mogu ostaviti na pojedinca, obitelj i društvo.

Moguće rješenje: Nedostaju godina, izvor i objašnjenje što se broji kao pokret odnosno pripadnik.

STATISTIČKI NAVOD

U svijetu djeluje oko 20 000 religioznih pokreta koji imaju 200 milijuna pripadnika. Najveći porast zabilježen je u Latinskoj Americi, koja je donedavno bila gotovo potpuno katolička.

Udžbenik, str. 40

Radni predložak:

KOJE POSLJEDICE SEKTE MOGU OSTAVITI NA POJEDINCA, OBITELJ I DRUŠTVO?

Aktivnost 8: Granica koja čuva slobodu (rad u paru – problemska situacija, 5 minuta)

Učenici će analizirati poruku: „Ako pripadate nama, prekinut ćete sve odnose s onima koji nas kritiziraju.“ Navest će pravo koje je ugroženo, moguću posljedicu i siguran korak pomoći.

Moguće rješenje: Ugrožena je sloboda savjesti i odnosa; posljedica može biti izolacija. Nećemo pristati na ucjenu; razgovarat ćemo s roditeljima ili drugom pouzdanom odraslom osobom.

Radni predložak:

„Ako pripadate nama, prekinut ćete sve odnose s onima koji nas kritiziraju.“

UGROŽENO PRAVO I POSLJEDICA	SIGURAN ODGOVOR

Aktivnost 9: Gostoprimstvo i granice (rad u skupinama – kratki odgovor, 5 minuta)

Učenici će osmisliti pristojan odgovor nepoznatim osobama koje nude vjerske materijale. Uključit će pravo prihvatiti ili odbiti razgovor i zaštitu privatnosti.

Moguće rješenje: „Hvala na ponudi; sada ne želimo razgovarati.“ Poštovanje ne obvezuje na dijeljenje osobnih podataka ili prihvatanje tuđega učenja.

Radni predložak:

Osmisliti pristojan odgovor nepoznatim osobama koje nude vjerske materijale.

PRISTOJAN ODGOVOR	GRANICA KOJU ČUVAMO

Aktivnost 10: Zapišimo! (individualni rad, 3 minute)

Učenici će u bilježnicu zapisati naslov nastavne jedinice i sažetak dopuniti ključnim riječima.

Moguće rješenje: podrijetla; prosudbu; manipulacije; plodovima; dostojanstvo.

FENOMEN RELIGIOZNIH POKRETA

plodovima; dostojanstvo; prosudbu; podrijetla; manipulacije

Religiozni pokreti imaju različita učenja i _____.

Potreba za smislom i pripadanjem traži razboritu _____.

Religijsku različitost razlikujemo od prisile i _____.

Isus nas poziva da prosuđujemo po _____.

Čuvat ćemo slobodu savjesti i _____ svake osobe.

III. ZAVRŠNI DIO – DJELUJ (10 min)

Aktualizacija:

Učenici će oblikovati pravilo za dijeljenje poruka o drugim zajednicama u razrednoj grupi. Navest će što će učiniti prije prosljeđivanja optužbe.

Moguće rješenje: Prije dijeljenja provjerit ćemo izvor i dokaze. Nećemo širiti glasine ili javno označavati druge učenike.

Sinteza:

Razgovor

- Kako prosuđujemo religioznu ponudu uz poštovanje slobode i dostojanstva ljudi? (Provjerit ćemo izvor i učenje te konkretne postupke i njihove plodove. Čuvat ćemo slobodu i dostojanstvo, uz jasno protivljenje prisili i iskorištavanju.)

Zaključak vjeroučitelja: Potraga za smislom i pripadanjem važna je čovjeku. Različita vjerska učenja zahtijevaju poznavanje i razboritu prosudbu. Konkretni postupci pokazuju poštuje li se osoba ili se njome manipulira. U sumnji na pritisak potražiti ćemo pomoć, a prema drugima postupati bez glasina i uvreda.

Formativna provjera:

Učenici će označiti P – opravdan razlog za provjeru pritiska ili N – podatak koji sam po sebi nije dokaz opasnosti. Jedan će izbor obrazložiti.

Moguće rješenje: 1 – N; 2 – P; 3 – N; 4 – P. Opasnost procjenjujemo prema konkretnom pritisku i ugrožavanju slobode.

- Netko pripada drukčijoj religiji.
- Skupina prijeti osobi koja želi otići.
- Učenica ima tetovažu.
- Od člana se traži da skriva ucjenu od obitelji.

Samovrednovanje:

Učenici će dovršiti dvije rečenice: „Sada ću prije zaključka provjeriti...” i „Jednu tvrdnju iz početne rasprave mogu ispraviti ovako...”. Potom će ponovno označiti početnu ljestvicu 1–5.

Sada ću prije zaključka provjeriti...

Jednu tvrdnju iz početne rasprave mogu ispraviti ovako...

„Dovoljno je čuti naziv skupine da znamo kakvi su njezini članovi“. 1-5

Domaća zadaća:

Učenici će riješiti ili dovršiti zadatke u RB, str. 29–30.

Ili:

Učenici će izraditi karticu s četiri pitanja za prosudbu religiozne ponude: o izvoru, slobodi, postupcima i posljedicama. Uz jedno će pitanje napisati izmišljeni primjer primjene.

Molitveni završetak:

Gospodine, budi uz nas dok tražimo istinu, smisao i pripadnost. Daj nam razboritost da prepoznamo ono što je dobro i hrabrost da se odupremo pritisku i prijevari. Pomozi nam poštovati svakoga čovjeka, čuvati slobodu savjesti i potražiti pomoć kada nam je potrebna. Amen.

Ili:

Anđele, čuvaru mili...

PREPORUČENI ODABIR ZA 45 MINUTA

Dio sata / odabrana aktivnost	Vrijeme
I. Uvod: molitva i biblijska alternativa; domaća zadaća; motivacija i najava	8 min
II. Aktivnost 1: Filter pouzdane i slobodne odluke	14 min
II. Aktivnost 6: Po plodovima	5 min
II. Aktivnost 8: Granica koja čuva slobodu	5 min
II. Aktivnost 10: Zapišimo!	3 min
III. Aktualizacija i sinteza (3); provjera (3); samovrednovanje (1); zadaća i molitva (3)	10 min

Ukupno: 45 minuta.

PRILOZI ZA BRZU UPORABU

Prilog 1: Kratka kontrolna lista za vjeroučitelja

- ☐ Učenici navode različita podrijetla i oblike religioznih pokreta.
- ☐ Učenici objašnjavaju razloge privlačnosti religioznih pokreta.
- ☐ Učenici razlikuju slobodno pripadanje od prisile i manipulacije.
- ☐ Učenici prepoznaju posljedice izolacije i iskorištavanja.

- ☐ Učenici primjenjuju evanđeoski kriterij prosuđivanja po plodovima.
- ☐ Učenici razlikuju provjerene činjenice od glasina o vjerskim zajednicama.
- ☐ Učenici navode komu se mogu obratiti za pomoć u slučaju pritiska.

IV. IZBORNE / DODATNE AKTIVNOSTI

Vjeroučitelj će prema potrebama razreda odabrati neku od sljedećih aktivnosti kao zamjenu za ranije ponuđenu aktivnost. Nije predviđeno provesti sve aktivnosti u jednom satu.

Aktivnost 1: Radna bilježnica *(individualni rad i zajednička provjera, 5–8 minuta)*

Učenici će uz pomoć vjeroučitelja rješavati RB, str. 29–30 (mogu biti i odabrani zadatci po želji).

Aktivnost 2: Digitalni zadatci

a) Učenici će riješiti zadatak pod ikonom smješka, digitalni udžbenik, str. 39.

[Poveznica – klikni ovdje:](#)

Kod:

b) Učenici će riješiti zadatak pod ikonom smješka, digitalni udžbenik, str. 40.

[Poveznica – klikni ovdje:](#)

Kod:

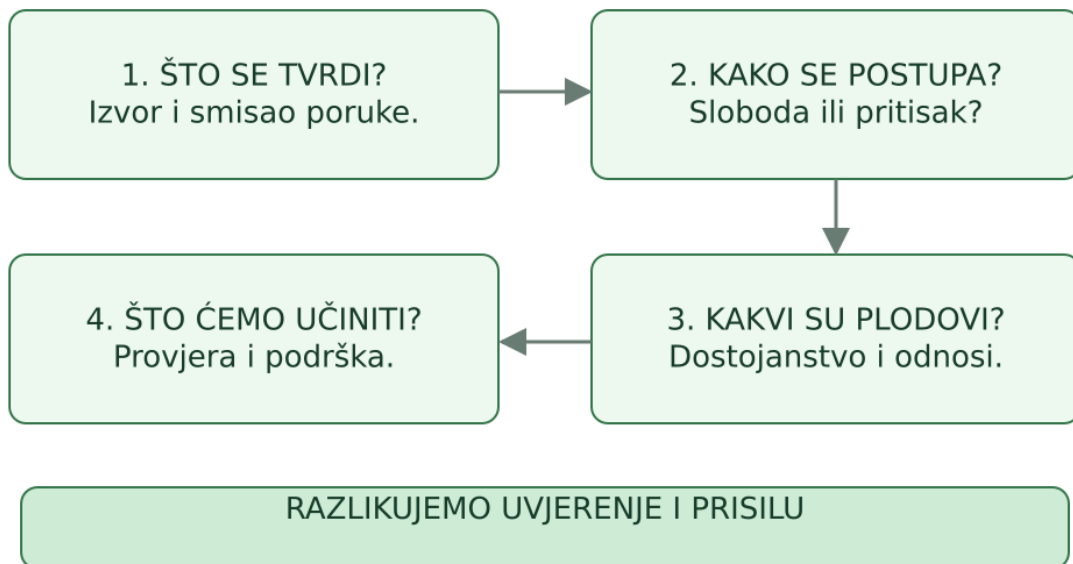

Predstavljanje rezultata

Aktivnost 3: Četiri pitanja prije odluke *(individualni rad – kartica za džep, 4 minuta)*

Učenici će sažeti četiri koraka iz sheme u četiri kratka pitanja.

Moguće rješenje: Tko govori? Dopušta li se slobodan izbor? Kako se postupa prema ljudima? Kakve su posljedice?

Radni predložak:

MOJA PITANJA ZA PROVJERU

Aktivnost 4: Popravimo naslov *(rad u paru – medijska pismenost, 5 minuta)*

Učenici će preoblikovati naslov „Sve nepoznate skupine su opasne“ u precizan naslov koji traži dokaze i ne vrijeđa pripadnike.

Moguće rješenje: „Kako prepoznati prisilu i provjeriti tvrdnje o pojedinoj skupini?“

Radni predložak:

„Sve nepoznate skupine su opasne.“

NOVI NASLOV	ZAŠTO JE PRECIZNIJI?
_____	_____

Aktivnost 5: Mreža podrške *(individualni rad – plan pomoći, 4 minuta)*

Učenici će navesti tri pouzdane osobe ili službe kojima se mogu obratiti pri pritisku i jednu rečenicu kojom će započeti razgovor. Neće upisivati privatne kontakte.

Moguće rješenje: Roditelj ili skrbnik, razrednik, stručna služba škole. „Trebamo pomoć jer netko na nas vrši pritisak.“

Radni predložak:

Navesti tri pouzdane osobe ili službe kojima se mogu obratiti pri pritisku i jednu rečenicu kojom će započeti razgovor.

KOMU SE MOŽEMO OBRATITI?	KAKO ĆEMO ZATRAŽITI POMOĆ?

Izvori za vjeroučiteljevu provjeru:

[Harvard Pluralism Project: raznolikost hinduizma](#)

[Harvard Pluralism Project: religijske tradicije](#)